

Instytut Pamięci Narodowej

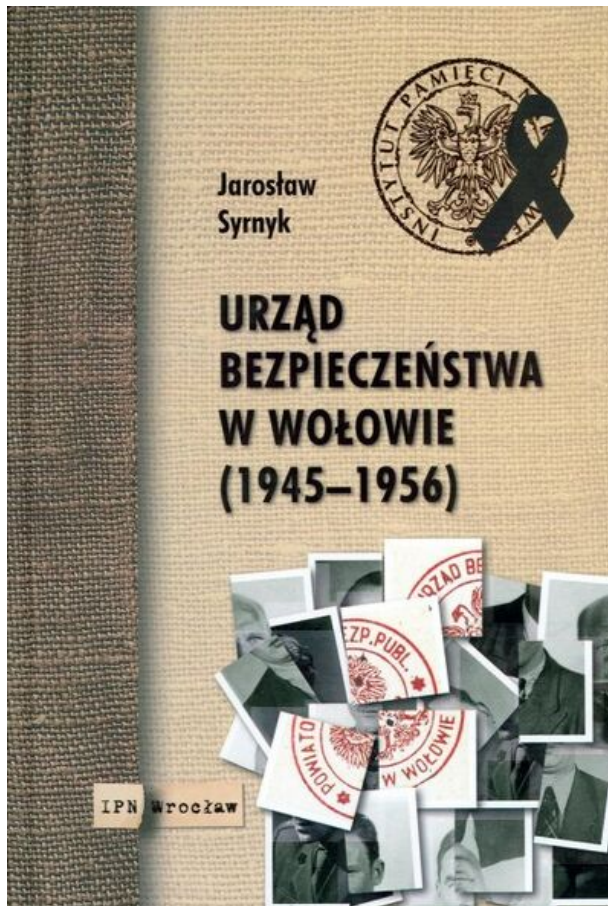
<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/12866,Urzad-Bezpieczenstwa-w-Wolowie-19451956.html>
25.04.2024, 22:23

Urząd Bezpieczeństwa w Wołowie (1945-1956)

Jarosław Syrnyk, *Urząd Bezpieczeństwa w Wołowie (1945-1956)*, Wrocław 2010, 147 s.

Monografia Urzędu Bezpieczeństwa w Wołowie - istniejącego w latach 1945-1954 jako Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa publicznego (PUBP), a następnie (1954-1956) jako Powiatowy Urząd ds. Bezpieczeństwa Publicznego (PUdsBP) - jest kolejnym opracowaniem dotyczącym lokalnych struktur Ministerstwa Bezpieczeństwa publicznego (MBP)/Komitetu ds. Bezpieczeństwa publicznego (KdsBP). Podjęto w niej z jednej strony próbę rekonstrukcji działalności Urzędu, z drugiej zaś - odpowiedzi na pytanie o jego oddziaływanie na lokalną społeczność. Innymi słowy: obok „kroniki” działalności tej - w gruncie rzeczy - prowincjonalnej placówki, nieodzownego „rejestru” czy opisu formalnej strony działalności wołowskiego UB zastanawiała mnie również sprawa „interakcji społecznych” (potencjalnej „bazy społecznej” dla działalności organów bezpieczeństwa i - na odwrót - form oporu wobec nich). Dostępne i wykorzystane w pracy źródła pozwoliły - jak się wydaje - w zadawalającym stopniu udzielić odpowiedzi na wiele z postawionych kwestii. Część, przede wszystkim w zakresie postrzegania Urzędu przez mieszkańców powiatu, powinna stać się jednak przedmiotem dalszej eksploracji. (...)

Monografia składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym przedstawiłem ogólne informacje na temat kształtowania się

struktur politycznych, społecznych, kościelnych i gospodarczych na terenie powiatu wołowskiego po zajęciu go przez oddziały Armii Czerwonej w 1945 r. W większości przypadków są to informacje zaczerpnięte z wcześniejszych opracowań, które uzupełniłem lub zweryfikowałem na podstawie dokumentów PUBP/PUdsBP w Wołowie. W rozdziale drugim opisałem strukturę Urzędu Bezpieczeństwa w Wołowie oraz zachodzące w nich zmiany. Zawarłem tu również informacje na temat obsady personalnej poszczególnych jednostek organizacyjnych Urzędu. W rozdziale trzecim znajdują się dane statystyczne dotyczące wieku, pochodzenia terytorialnego, narodowości i wykształcenia funkcjonariuszy, a także informacje na temat strat osobowych poniesionych przez wołowski Urząd Bezpieczeństwa. W sposób skrótowy przedstawione zostały także kwestie sprawozdawczości, kompetencji (zakresów obowiązków funkcjonariuszy), sposobów rekrutacji i dyscypliny pracy. W rozdziale czwartym omówione zostały metody pracy, jakimi posługiwali się funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa w Wołowie. Gros miejsca poświęcono stworzonej tutaj sieci agenturalnej, najważniejszemu bodaj instrumentowi pracy operacyjnej. Rozdział czwarty zawiera ponadto informacje na temat kierunków działań UB w powiecie wołowskim. Są tu zatem dane dotyczące poszczególnych, ważniejszych spraw (nazywanych w nomenklaturze aparatu „rozpracowaniami”), a także informacje na temat środowisk, grup czy pojedynczych osób, wobec których podejmowano działania operacyjne. Na realizację przez UB celu ogólnego składało się oczywiście wiele pomniejszych działań. Dlatego charakterystyka podstawowych kierunków działalności PUBP w Wołowie oparta została

na własnym, aczkolwiek skonstruowanym na podstawie źródeł, pomocniczym schemacie rzeczowym. Zabieg ten został przeze mnie zastosowany dla nadania pracy większej przejrzystości. Poprzedza go wymienienie grup osób, katalogowanych w dokumentach jako „wrogie” dla systemu komunistycznego.

Fragment *Wstępu*

Gdzie kupić publikacje: